

terea ac supererogatoria seu consili, sive aliundè non debita? Item possuntne impleri eodem tempore, quo aliis actus cadit sub præcepto, v. g. Rosarium injunctum orando sub Missa præcepta, aut injungi Defunctionis applicanda?

CXXXVIII. R. 1. Satisfactio sacramentalis regulariter, & per se debet esse opus exterrum, 2. & consili, seu supererogationis, sive aliundè non debitu, sed solim obligans ex præcepto Confessarii; 3. potest tamen aliquando ex speciali ratione injungi opus ian debitum, 4. ac internum.

Ratio 1. & 2. p. Quia communiter ita habet præcaxis Ecclesiæ & Confessariorū injungentium opera alia non præcepta, & sensibilia, seu externa: eo quod illis maximè competat penitentia. Et hoc in praxi servandum est.

Ratio 3. partis est: Tum quia potest quis eodem actu satisfacere duobus præceptis, v. g. voti, quod quis fecit de jejunando omni die Veneris toto anno, ac præcepto Ecclesiæ de jejunio Quadragesima eodem die. Tum etiam, quia tali opus potest adhuc habere omnes conditiones supra in his Ex. n. 125. R. 4. ad satisfactionem requisitas, ad quas accedit nova obedientia, tamquam ponca ex præcepto Confessarii, que non potuerit ab homine exigi, nisi peccasset. Ergo.

Notanda hic est disparitas, cur non possimus satisfacere homini eodem actu pro duabus debitis, ut si Petrus debeat Paulo 100. Imperiales ratione agri ab eo empi, & 100. ratione mutui, non satisfaci utriusque debito numerando centum priores. Disparitas est: Quia Deus bonorum nostrorum non egit, nec ullum ex eis habet interesse, eorumque valor provenit ex gratia, & acceptance Dei, opera nostra infinitè aliundè titulus ei debita sic acceptando; scilicet est de homine.

Ratio 4. p. Quia actus ille internus, v. g. meditatio pro penitentia injuncta fit sufficiens sensibilis per sacerdotis impositionem, ac penitentis acceptationem voce, vel signo sensibili factam, sicut contratio fit sensibilis per Confessionem; & tamen est pars essentialis Sacramenti. Ergo.

Resp. 2. Probabilis, quod si opus aliundè præceptum, & penitentia se non excludant, possint eodem tempore persolet, ut Rosarium pro penitentia injunctum sub Missa præcepta: De consilio tamen est, persolvere alio tempore.

Ratio patet supra Tr. 10. Ex. 5. n. 95. si proportionate applicetur.

Resp. 3. Probabilis est posse injungi penitentiam defuncti applicandam.

Ratio: Tum quia tale opus habet omnes conditiones supra ad Satisfactionem requisitas, & est eleemosyna spiritualis. Tum quia satisfactio sacramentalis habet suum effectum ex opere operato, & hic manet propriis penitenti, sicut Sacramentum non frustratur sua parte, vel effectu integrali: & etiam ex opere operantis, & hic potest applicari defunctis. Ergo.

QUÆRO VI. Potest Confessarius imponere penitentiam per alium peragendam? Vel liberam, seu arbitriaram, seu indeterminatam, à penitente determinatam, dicendo: Facias hoc si potes? Vel si non potes, fac illud?

CXXXIX. Resp. 1. Penitentia non potest penitentiam sibi injunctam sine Confessarii consensu impiere per alium.

Ratio: Quia intentio Confessarii censeretur esse (nisi si eam aliter explicet) ut penitentis injunctam penitentiam peragat per seipsum.

Nota: huic non obstat, si eleemosynam det per famulum, quia sic penitentia tamen manet causa principalis, cum famulus solum sit instrumentum: vel si alius det eleemosynam loco ipsius, dum ipse non potest, quia hoc idem est, ac si alter ei daret pecunias, ut ex eis eleemosynam faciat, & qui dat etiam se solum habet ut minister: si vero alius pro peni-

tente sine Confessarii licentia penitentiam peragat, orando, jejunando, &c. id faciet ut causa principalis, ut dominus actionum suarum.

Resp. 2. Probabilis est, quod Confessor possit penitenti injungere penitentiam per alium exequandam ad ipsius penitentis petitionem.

Ratio declaratur ex Genua: In eo casu illud opus satisfactorium, si consideretur præcisus ut fit ab alio, non est pars Sacramenti, sed solim ut fit ex petitione ipsius penitentis. Quare talis petitio esset opus formaliter in tali satisfactione, opus autem satisfactorium alterius esset materialis illius, ordinatum ab ipso penitente. Unum formale illius satisfactionis sacramentum adhuc est actus penitentis.

Resp. 3. Probabilis est, quod Confessor possit penitenti injungere talem penitentiam indeterminatam, quae in Quæsto describitur. Ita Ang. Doct. quod. 3. art. 28.

Ratio: Confessor talem penitentiam adhuc sufficientem ligat & solvit; ligat in quantum imponit necessitatem, seu obligationem alius penitentia, non quidem determinat, sed indeterminat hojus, vel illius; solvit vero, in quantum ponam Purgatorii (qua se, & non exhibita virtute clavium esse subiecta) commutat in faciliorem. Ergo.

QUÆRO VII. Quomodo penitentia tenetur ad circumsstantias penitentia, ut si Sacerdos injungat Rosarium coram tali imagine, vel flexis genibus per solvendum? Et quid agendum penitenti, cui penitentia est facta impossibilis? Vel qui penitentia est oblitus.

CXL. Resp. 1. Probabilior est sententia, que distinguunt, dicendo, circumstantiam interdum transire in substantiam, interdum vero manere meram circumstantiam. In primo casu, circumstantia omissa non satificat præceptum Confessarii, & Sacramentum manet nullum, & est peccatum mortale; in secundo veniale.

Quomodo potest sciri, quod circumstantia transeat in substantiam operis?

Dico, id colligi posse ex eo, quia Confessor eam apposuit ideo, quia adverbit eam huic penitenti non minus esse penitentem, quam ipsum opus. Nonnulli enim libentibus multa Rosaria orant ambulando, vel sedendo, quam unum flecent: Manet vero mera circumstantia, si parum sit penitentia.

Resp. 2. Distinguunt etiam bene alii, sicut sollet distinguunt de voto. Si res injuncta sit gravis, & circumstantia levis, v. g. in caso Rosarii dicendi ante talim imaginem, obligatio ad circumstantiam solim est venialis; Si vero circumstantia sit gravis, ut si in tali imaginis esset aliquod particolare obsequium propter concursum, aut aliquid simile, (quod idem posset occurrere de genitifione sub Rosario) obligatio ad circumstantiam esset sub mortali.

Resp. 3. Si circumstantia fait penitenti impossibilis, tenetur ad substantiam.

Ratio: Quia rationabiliter censeretur haec esse intentio Confessarii.

CXLI. Resp. 4. Penitentia, qui sive culpabiliter, sive inculpabiliter per obliuionem, aut aliam causam factus est, impotens implere penitentiam, non tenetur loco illius penitentiam per seipsum facere alia opera satisfactoria: quia etsi faceret, & postea fieret potens ad priorem penitentiam teneat ad illam.

Ratio: Quia illa satisfactio sponte assumpta non eset sacramentalis, nec causeret remissionem penitentia ex opere operato, sed operantis.

Resp. 5. Si dicta intentione, seu oblio est omnino inculpabilis, non tenetur penitentis priorem confessionem repeterere. Si vero sit inculpabilis, tenetur hoc peccatum confiteri, & si possit, & credat priorem Confessarii esse memorem peccatorum, apud eum accedat: secus, apud alium iterare debet confessionem, uia & apud priorem, si peccatorum memor non sit.

Ratio 1. p. Quia penitentis ab illis peccatis est absolitus, & penitentia remissionem alia via tum in hac vita, tum in purgatorio obtinere potest. Et ratio in voluntarii excusat ipsum.

Ratio 2. p. Quia ille penitentis sua culpa fecit Sacramentum nullum. Ergo tenetur ad illud integrandum, non vero potest integrare nisi praefato modo. Nemo enim potest injungere penitentiam, nisi cogniti causa.

Ex quo patet, quod non teneatur confessionem iterare, ut peccata ritu confessa dimittantur, sed ut Sacramentum fiat perfectum.

QUÆRO VIII. & ultimum: Quis penitentiam potest commutare? An ratione commutationis sit retenenda confessio?

CXLII. Resp. 1. Probabilis est, quod ipse penitentis penitentiam suam non possit commutare in melius.

Ratio: Commutatio penitentia est actus sacramentalis & Confessarii, tamquam Superioris & Judicis Jurisdictionis proprius: Sed penitentia non est Judge, vel Superior in seipsum, nec erga seipsum potest exercere actionem sacramentalis. Ergo.

Ex quo patet differentia a voto, quod voven propria auctoritate potest commutare in melius, & hoc ideo, quia voti obligatio oritur ex propria voluntate voventis in alterius gratiam, penitentia vero sacramentalis includit exercitum obedientiae. Nec verum est, quod ille penitentis abundantius impleat Legem, ac abundantiore afferat solutionem: Tum quia habet effectum solum ex opere operantis, tum etiam, quia præcipiens vult rem præceptam, & non aliam, etiam meliorem, presertim in Sacramento, nisi id exprimat.

Ratio 2. Probabilis est, quod unus Confessarius ex justa causa intra confessionem, & recensitatis de novo peccatis, possit commutare penitentiam in quest. 17. S. D. agit per tres art. de potestate Clavium; de qua actum est supra in Tract. 1. promissi. In q. 18. per 4. art. de effectu clavium, nimis remissione culpa & penitentia. In q. 19. per 6. art. de Ministro clavium seu Confessionis. In q. 20. per tres art. de usu clavium nimis in quos potestas Confessarii exerceri possit. De quibus omnibus actum est in precedentibus.

Hoc de Sacramento Penitentia sufficient; nunc agendum est de his, que ei annexentur.

TRACTATUS XIV.

De Censuris, Casibus reservatis, Indulgentiis, & Extrema Unctione.

De quibus Angelicus Doctor agit in Supplemento à quest. 21.

usque ad 34. inclusivè.

EXAMEN I.

De Censuris in genere, & in specie.

Sanct. Doct. q. 21. usque ad 25. inclusivè.

Q. UÆRO I. Quis potest ferre censuras? Quid & quotuplex est censura? Et quae materia eius? Quae forma servanda, aut modus?

I. Ante Resp. Nota, quod Etymologia hujus nominis Censura derivatur à verbo censere, aut à nomine Censor; erat enim apud Priscos specialis dignitas Censoris. Cujus officium erat inquirere, ac censere, seu judicare de fortunis, vita, & mortibus ciuium, ac indignis officiis, & dignitatibus privare. Esindé hæc vox est translata ad significandam severitatem, correctionem, ac potestatis Ecclesiasticae coercitiva, sive punitive actionem, immo & ipsam penitentiam: nam hæc vocatur Censura. Hoc notato,

Resp. 1. In Ecclesiæ est potestas ferendi Censuras: probabitur infra de Excommunicatione. Vide nun. 8. in hoc Exam.

Resp. 2. Mulier Jure Divino est incapax ad ferendas Censuras. Ita S. Th. hic q. 19. art. 3. ad 4. dicens. Mulier secundum Apostolum est in statu subiec-

tionis, & ideo non potest habere aliquam spiritualem Jurisdictionem: unde neque habet clavem ordinis neque Jurisdictionem. Sed committitur mulieri aliquis usus clavium, sicut habens correctionem in subditis mulieribus, propter periculum, quod immixta posset, si viri mulieribus cohabarentur. Hæc ibi. Vide etiam Tr. 6. Exam. 5. nun. 55, ex quibus patet.

Ratio: Quia mulier est incapax Jurisdictionis spiritualis (etiam ex commissione) nimis propriè dicitur.

Ratio: Quia officium est ex parte Ecclesiæ medicinalis, cum temporalis, quæ in ecclesiastice ordinariam in foro externo, possunt propria auctoritate, & ex officio Censuras ferre, v. g. Episcopi, eorum Vicari Generales, & alli habentes Jurisdictionem quasi Episcopalem, ut Praetati Regulares. His quibus censuras ferendi auctoritatem possunt delegare alii de jure capacibus, puta, prima Tonsura initiatis, non uxoritatis. De hoc vide Excomm. &c.

Ratio: 4. Censura, ut sic, definitur, quod sit potestas ferendi Ecclesiastica medicinalis, ac temporalis, quæ in Ecclesiastico hominum baptizatum inobedientem puniri, privando eum bonis Ecclesiæ communibus. Quamobrem Censura in jure vocatus nervus Ecclesiastice disciplinae. Sicut enim vires hominis consistunt in nervis; ita vires Ecclesiæ in Censuris.

Declaratur: Dicitur, *medicinalis*; quia haec poena est instituta ad peccatoris emendationem. Dicitur, *temporalis*; quia peccator emendato censura debet tolli. Dicitur *baptizatum*; quia pena non potest infligi nisi subdito; subditum autem homo Ecclesia per Baptismum. Dicitur tandem, *bonis Ecclesie communibus*, nimirum usu Sacramentorum, participatione suffragiorum Fidei, functione Officiorum Ecclesiasticorum, &c.

II. Resp. 5. Tres propriæ sunt species censuræ, *scilicet*: Excommunicatio, Suspensio, & Interdictum. Quibus addi solent quatuor species impropriæ ad priores reducuntur, scilicet: Degradatio, Deposito, & Irregularitas saltem ex delicto proveniens, ac Cessatio à Divinis. De quibus omnibus agetur in sequentibus. Tres priores reducentur ad Suspensionem, quia per illas homo est quasi suspensus à receptione & usu Ordinum; ultima vero ad Interdictum.

Ratio numeri tertiarum censurarum propriæ dictariam est; tum quia illis solis propriæ competit definitiæ Censura, ut patet. *Tum quia Innocent. III. c. Querenti de Verb. signis*, interrogatus: Quid intelligatur nomine *Censura*? Respondit: *Eo nomine intelligi debere Interdictum, Suspensionem & Excommunicationem, nullatenus faciens mentionem alterius Censurae*.

Ratio 6. Censura est duplex; *alia à jure, alia ab homine*. Prima est, quæ per stabilem, & permanentem legem, ipso facto obligantem, est lata, & tamdiu, ac non diutius durat, quam ipsa Lex, etiam mortuo Legislatore. Et ut incurraatur, sufficit sola declaratio criminis facta ab habente potestatem. Quod idem est sentendum de aliis penis, quæ ipso jure incurruuntur. Censura ab homine est, quæ ab habente potestatem, seu à Jure in singulari quodam casu infligitur, & extinguitur cum morte eam ferentis.

Ratio 7. Censura alia est lata, seu lata sententia, alia ferenda, seu committatoria; prima incurrit ipso facto, non secunda. Pro quo

Nota, quod haec clausula, *ipso jure, ipso facto, eo ipso, ex tunc excommunicatis sit*: significant censuram ipso jure latam. Ut & haec formula: Excommunicatis sententia duximus innundationem. Sententiam Excommunicationis incurrat; Ecclesiastico subjaceat interdictum; Sententia excommunicationis se noverit subjacere; Excommunicatus se esse cognoscat; Anathema sit. Ceterum ha formula: Excommunicatione se noverit incursum: Excommunicatur; Volamus excommunicari; Sub pena talis censuræ; Sub interdictione anathematis, significat solam censuram ferendam, nisi aliunde configuratur.

III. Art. 8. Ecclesia non potest censuram punire peccata venialia, nec puræ interna.

Ratio 1. Partis, quæ est *S. Th. bīc q. 21. art. 3.* Pœna debet esse proportionate culpi: Sed censura est gravissima pœna. Ergo requirit culpam mortalem. Sermo autem huius est de censura majori. *Vide n. 13.*

Ex quo sequitur, quod si quis propter ignoratiæ, aliavit rationem, excusetur à culpa mortal, non innodetur censura ei annexa.

Ratio 2. p. Quia peccata puræ interna non cadunt sub cognitione hominis, nec spectant ad forum externum, ad quod tamem censura pertinet.

Plura, que hic dicunt possunt, vide *Tract. 6. Exam. 5. n. 59.* an Ecclesia possit præcipere actus puræ internos.

Ratio 9. Peccatum non potest puniri censura, nisi reu. sit contumax.

Ratio 10. Quia censura tamquam pœna gravissima non fertur nisi contra rebellis: Sed rebello non est sine contumacia. Ergo.

Dicitur *contumax*, qui perdurat in peccato mortali præterito, vel citarus renuit comparare in judicio, aut sine licentia recedit, vel justo Judicis, ac Superioris præcepto non vult parere, ut explicit *S. Th. bīc q. 21. art. 3. in c.*

Ex quo sequitur, quod, quando sub Excommunicatione prohibetur aliquid futurum, prohibetur etiam sub peccato mortali, licet forte illa materia secundum

se non sit gravis, seu mortalæ, sed fiat talis ex mente precipientis ob justas, & graves causas, ut patet in censura annexa ingressum Claustrum Monialium. In quo casu eodem transgressionis actu incurrit peccatum mortale, & excommunicatione.

Ratio 10. Materia censura, seu peccata per eam punibilia sunt sola externa, & licet sint secreta, possunt tamen puniri censuri latis per modum Legis.

Ratio: Quia hac per se subsumt jurisdictionem Ecclesie, licet de facto defecit testum eam effigient, ut dictum est loco max. cit. Idem patet in Excommunicatione percussori Clerici, uti & heretici occulti. De quo supra de hæresi *Tr. 7. Exam. 3. n. 47. R. 2. & 3. ad Q. 1.*

Dixi, latit per modum Legis; Quia Ecclesia, ut potest non judicialiter de occulis, nominatio non potest censura punire peccatum occultum, licet sit exterrus, nec censuræ potest cum obligare, ut seipsum predat, hoc enim iuri naturæ repugnat.

Ratio 11. Ad valorem censuræ de jure ordinario sufficient verba talia, quæ sufficiunt exprimunt species censurae, immo absolue sufficienti nutus, vel signa talia, ex quibus sufficienter possit colligi, quam censuram Judge infingere intendat.

Ratio: Quia haec æquivalent verbis ordinariis adhiberi solitus.

IV. Art. 12. Ante inflictionem censuræ debet premiti admonitio.

Ratio: Quia nemo inauditus est condemnandus.

Nota, hoc intelligi de Censuris ab homine lati; in iis enim, quæ fertur à jure, id vix fieri potest: quia aliud ipsa lex (si non ignoratur) ex se sufficienter admonet. Exceptio est, nisi ipsum ius expressè mandet, ut admonitio fiat. Porro admonitio debet esse trina, iusta formam à Christo prescriptam in pracepto correctionis fraternalis, & inter quilibet monitionem est expectandum per duos saltem dies. Potest etiam iudex ex rationabili causa uti una monitione pro trina.

Ratio 13. Censura sine admonitione est quidem valida, sed iniqua lata.

Ratio: Quia illi modus à Lege non prescribitur tamquam essentialis, nisi in quibusdam casibus, ut de Excommunicatione morti lata à Judge contra participantem cum Excommunicatis ab eodem Judge, cap. Statuum, de Sent. excom. in Sexto. Idem est de interdicto, & suspensione ibidem, ubi dicit, quod prædicti participantes debent nominatio exprimi.

Nota, quod haec admonitio (si censura fertur in bonum publicum) debet fieri auctoritate Judicis: Si vero fertur in favorem persona private, debet præterea fieri ad instantiam ejus, & quidem ipsi reo personaliter, v. g. in eius domicilio, vel taliter (si non possit fieri aliter) ut certò deventer in notitiam ejus vel in Ecclesia Matrice, nec reus dolo, aut fraude se possit tueri, aut conqueri de non facta monitione. Potest etiam haec monitus pieriusque fieri sub interdictione censuræ.

Ratio 14. Ad latitionem censurae requirunt quedam solemnities, cuius tamem defectus eam non invalidat. Ut fertur in scripto à Judge subscripto. 2. Ut ab eo ex illo legatur. 3. Ut scriptura contient causam censurae. 4. Ut Judge (si intra mensem fuerit requisitus) transsumptum authenticè de verbo ad verbum reo communicet: de qua requisitione confidendum est publicum instrumentum, Jadex in censuris ferendis hunc modum non servans incurrit suspensionem per mensem, & Censura à Superiori relaxatur.

Excommunicatio. Quid & quatuorplex est? Quis effectus ejus? Ob quæ causam potest fieri? Quis eam potest fieri?

V. R. 1. Excommunicatione ut sic definitur, quod sit Censura Ecclesiastica, privans hominem communione fidelium. Haec definitio, cum sit generica, convenit excommunicatione majori, & minori, de qua postea. Vocabut Excommunicatione, quia ponit hominem extra communionem.

Rsp.

Ratio 2. Excommunicatione dividitur in majorem, & minorem.

Declaratur ex Ang. Doct. bīc q. 21. art. 1. in c. dicente: *Illi, qui per Baptismum in Ecclesie ponuntur, ad duo adscribuntur, scilicet ad ceterum fidelium, & ad participationem Sacramentorum, & hoc secundum præsupponit primum; quia in Sacramenti participandis etiam Fideles communicant. Et idem potest aliquis extra Ecclesiam fieri per Excommunicationem dupliciter: uno modo ita, quod reparetur tantum a participatione Sacramentorum, & hoc est excommunicatione minor; Alio modo ita, quod excludatur ab utroque, & sic erit excommunicatione major. Hoc ibi.*

Ratio 2. Effectus hinc hujus excommunications sunt, quod minor sub mortali privet participationem Sacramentorum, & nominationem, seu electionem passiva ad beneficia, vel dignitatem Ecclesiasticam. Ex quo patet definitio ejus, nimirum est *Censura Ecclesiastica privans*, &c. Verum administratione activa solim privat sub veniali. Si ergo talis excommunicantis, sicut cum ex odio, vel ex ira aliquis excommunicatur, & tunc excommunicationis nullum est habet effectum suum, quoniam ille, qui excommunicatur, accepte talen electionem, potest tamen Missam audire, vel a peccatis, & excommunicatione absolvere, pacem sumere, &c. Idem est de scienter eligentibus illum, quod nimirum, & illi mortaliter peccant. Excommunicatione maior (inde dicta major, quia major, & graviora habet effectus) privat hominem receptione, & simili administratione Sacramentorum, & pluribus bonis mox nominandis: ita ut Laicus participando aliquod Sacramentum, & Sacerdos recipiendo, vel administrando peccant mortaliter, *juxta S. Th. bīc q. 2. O. 59. a. 1.* Ex quo paret ejus definitio, nimirum: Est Censura Ecclesiastica, privans receptionem, & simul, &c.

Signatur omnes effectus Excommunicationis majoris.

Primus mox est assignatus.

2. Privatus omnibus Ecclesie orationibus, ita ut excommunicato, quamvis occulto, non licet assistere Missa, nec Officio Divino, nec pro illo potest offerri Sacrificium, bene tamen orari in Memoria, & privatim pro illius conversione, ut patet ex *S. Th. bīc q. 21. art. 1. ad 2.* Si est denuntiatus, non potest ipso praesente Missa nec Officium Divinum celebrari, quia tunc vitianus est.

3. Privat exercitio Ordinum, v. gr. Celebratio ne Missæ, solemni lectione Evangelii, &c. sub pena irregularitatis.

4. Facultate presentandi ad beneficia, ut nec presentari nec presentare posse: & facta in eo statu presentatio, & collatio est nulla.

5. Sepultura in loco sacro, ut tam in vita, quam in morte nulla sit conversatio cum excommunicatis.

6. Conversatione civili, puta, si sim nominatio excommunicati, & publice denuntiatur, ut declaravit, *Conc. Constantiniense*.

7. Privat communicatione forensi, v. gr. Officio Judicis, Advocati, Procuratoris, Tabellionis, seu Notarii, Testis, Tutoris, Curatoris, Testamenti Executoris, ita ut contra excommunicatum etiam toleratum semper possit reus exciperre. Quod si non faciat, & judex eum non repelat, sed eis ajusat, si sit tolleratus; secus tamen est de Judge non tollerato, & enim jurisdictione privatus est. Sed attendatur praxis.

VI. Art. 3. Excommunicatione minor incurrit solum ob unicum causam, nimirum propter communicationem indebitum cum excommunicato excommunicatione majori, non tollerato, seu vitando. De quo potest fieri?

V. R. 2. Excommunicatione ut sic definitur, quod sit

Censura Ecclesiastica, privans hominem communione fidelium, Hæc definitio, cum sit generica, convenit excommunicatione majori, & minori, de qua postea. Vocabut Excommunicatione, quia ponit hominem extra communionem.

Pater ex *R. 9. ad Q. 1.* Ex quo fit, quod si quis

excommunicetur propter damnum alium illatum, hoc solum sit causa Censurae mediae, immediata vero est inobedientia contra Ecclesiam, quæ sub censura præcipi restituat alienum, ut patet ex *S. Thom. cit. q. 21. art. 3. in c.*

VII. Art. 5. Excommunicatione major varie dividitur.

Prima in eam, quæ est à jure, & eam, quæ est ab homine, ut patet ex dictis n. 2. R. 6.

2. In latere, & ferenda sententia, ut patet ibidem R. 7.

3. In generalem, & specialem. *Prima* fertur generaliter contra aliquos malefactores indeterminatos: altera contra determinatas personas nominatas.

4. *Alia* est justa, alia injusta. Justa est, quæ fertur ab habente potestatem, & ob causam rationabilem cum debitis circumstantiis, seu servato iuri ordine. Injusta dicitur dupliciter *juxta S. Thom. quest. 21. art. 4. dicentem: Uno modo ex parte excommunicantis, sicut cum ex odio, vel ex ira aliquis excommunicatur, & tunc excommunicationis nullum est habet effectum suum, quoniam ille, qui excommunicatur, accepte effectum suum, & potest tamen Missa audire, vel a peccatis, & excommunicatione absolvere, pacem sumere, &c.* Idem est de scienter eligentibus illum, quod nimirum, & illi mortaliter peccant. Excommunicatione maior (inde dicta major, quia major, & graviora habet effectus) privat hominem receptione, & simili administratione Sacramentorum, & pluribus bonis mox nominandis: ita ut Laicus participando aliquod Sacramentum, & Sacerdos recipiendo, vel administrando peccant mortaliter, *juxta S. Th. bīc q. 2. O. 59. a. 1.* Ex quo paret ejus definitio, nimirum: Est Censura Ecclesiastica, privans receptionem, & simul, &c.

Consequit autem quandoque, quod sit debita causa ex parte excommunicantibus, que non est debita ex parte excommunicati, sicut cum aliquis pro falso crimine in iudicio probato excommunicatione, & tunc, si humiliter tunditur, humilitatis meritorum recipens excommunicationis damnum.

5. Excommunicatione injusta alia est valida, alia invalida. *Prima* regulariter valet quoad forum exterrum. Unde *S. Th. art. cit. in Sed Contra ex S. Gregorio ait: Precepta Pastoris sive justa, sive injusta timenda sunt, non autem erunt timenda, nisi aliquid nocenter. Secunda est nulla, & irrita.*

Ex hac *S. Th.* doctrina colligitur, quod excommunicatione valida, sed injusta, sit talis, vel defecta recta intentionis judicialis, aut forma non essentialis, vel ex defectu justæ cause excommunicationi, licet aliihuc sufficiens pro foro exteriori. Verum si inusta, simulque invalida sit, est nulla in utroque foro, obligat tamen excommunicationem, ad ei perundum, vitandi scandali causa, usque dum populo sufficienter innotescant causa nullitatis censuræ.

6. *Alia* est excommunicatione reservata, alia non reservata. De quibus infra de casibus reservatis.

Anathema ab Excommunicatione non differt: natura, sed forma, quæ in hoc consistit, ut professor at Episcopo coram 12. Sacerdotibus Episcoporum circumstantibus, & manibus lucernas ardentes tenentibus, quas, dum anathema concluditur, in terram proiecunt, ac pedibus conculcant, ut candelæ humi proiectæ ad nullum sint amplius usum; sicut si nullatum, ut loquitur noster Lubinus.

VIII. *Art. 6.* In Ecclesia est potestas excommunicationis, quæ potestas cui Judge, vel Superiori competet, vide numero 1. *Resp. 2. & 3.*

Colligitur ex Script. Math. 16. & 18. *Quicumque ligaverit* ubi est sermo etiam de externo Ecclesiæ gubernio. Unde additur ibidem: *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Etenicus, & Publicanus. Quibus verbis subsumit S. D. a. 2. Sed Etenici sunt extra Ecclesiam, Ergo, & illi qui Ecclesiam audiunt contumaciter, per excommunicationem extra Ecclesiam sunt ponendi. Et 1. ad Cor. 5. Apostolus mandat quemdam excommunicationi (ut *S. Thom.* ibidem ait) & diabolο tradit.*

Ratio: Quia hic spiritualis gladius est omnino necessarius ad Ecclesiæ regimen, & coercend

con-

Tract. XIV. Exam. I.

contumaciam , ac rebellionem , &c.

Ex quo sequitur , quod licet ipse uetus censuram sit ex institutione humana , & Ecclesiastica , protestas tamen eas ferendis sit de jure divino .

Oppono : Excommunicatio est quædam maledictio sed Rom. 12. prohibetur maledicere . Ergo & excommunicare .

2. Nullus est tradendus in manus hostium , nisi omnino desperatus : Sed per Excommunicationem homo traditus in manus hostis , nimis diabolus , & in hac via de nemine est desperandum . Ergo .

Utrumque solvit Angelicus Doct. Q. 21. art. 2.

Ad 1. ait : Maledictio potest esse duplicitus : *Uno modo ita* , quod in malo , quod irrogat , vel dicit per intentionem , sicut , & sic maledictio omnibus modis est prohibita . *Alio modo ita* , quod malum quod quis maledicendo impetratur , ad bonum illius ordinat , qui maledicunt , & sic maledictio quandoque est ligata , & salutifera . Sicut etiam Medicus aliquod nocturnum infert infirmo , ut sectionem , per quam ab infinitate liberetur . Hæc ibi .

Ad 2. ait in fine art. *Nec est inconveniens* , si ille , qui non est desperatus , hosti detur , quia non datur quasi dominus , sed quasi corrugans , cum in protestate Ecclesie sit , ex ejus manu ipsum , cum uolueris , eripere .

7. Excommunicatus non potest alium excommunicare .

Ratio S. D. q. 22. art. 3. in c. Excommunicatio est privatus usu jurisdictionis ; Sed omnis excommunicatus est privatus usu jurisdictionis , utpote à Communione Fidei separatus .

Subdit S. D. Eadem ratio est de suspenso à jurisdictione ; si enim sit suspensus ab Ordine tantum , tunc non potest ea , que sunt Ordinis , sed potest ea , que sunt jurisdictionis ; & è contra si sit suspensus à jurisdictione , & non ab Ordine : si autem ab utroque , tunc neutrum potest .

In solut. ad 1. S. Doct. ibid. ait : *Quod quavis talis non amittit jurisdictionem* , amittit tamen jurisdictionis usum . In resp. ad 2. dat disparitatem , cur talis adhuc possit validè (est illicite) consecrare Eucharistiam , quia hoc consequitur potestatem characteris , qui indelebilis est ; excommunicatio autem sequitur jurisdictionem , que potest auferri , & ligari .

QUÆRÒ III. Quis potest excommunicari ? Et qua forma facienda est Excommunicatio ?

IX. Resp. 1. Excommunicari non potest nisi subditus , unde non potest quis seipsum , vel Superiorum , aut æqualem excommunicare , q. 22. art. 4.

Ratio S. Doct. est : Excommunicatio est actus jurisdictionis : Sed nemo habet jurisdictionem in seipsum (quia in eadem causa non potest quis esse Judeus , & reus) nec in Superiorum , nec in eis quælibet ; quia par in paren non habet imperium (ut ait ad 2. ibid.) . Ergo .

Altud est forum Confessionis sacramentalis : in eo enim aliquis , ceteroquin alio superior , v. gr. Episcopus , redditum inferior per peccatum , ait S. Doct. ibidem ad 3. & Confessor agit ut Vicarius Dei . Excommunicatio vero est de foro exteriori .

Resp. 2. Universitas , seu Communis excommunicari non potest , art. 5.

Declarat , & probat hoc S. Doct. dicens Excommunicari non debet aliquis , nisi pro peccato mortali ; peccatum autem in actu consistit ; actus autem non est Communis , sed singularium personarum , ut frequenter : & idem singuli de Communitate excommunicari possunt , non autem ipsa Communitas . Etsi etiam quæcumque actus sit aliquis totius multitudinis , ut quando multi navem trahunt , quam nullus per se trahere posset : tamen non est probable , quod aliqua Communitas ita tota ad malum consentiat , quin aliqui sint dissentientes . Et quia non est Dei , ut iudicet omnem terram , ut condemnaret justum cum impiis , ut dicitur Gen. 18. Ideo

Ecclesia , que Dei iudicium imitatur , satis provide statuit , ut Communis non excommunicetur , ne cum loliis , & zizaniis , simul eradiceretur & triticum . Hæc ibi .

Ad idem probandum in Sed Contra , adducit Glos- sam S. August. super cap. 13. Matth. quæ dicit : *Quod Princeps , & multitudine non sit excommunicanda* . In solut. ad 2. dat disparitatem de suspensione , & interdicto , dicens : *Suspensiō non tantū pena est , quanta Excommunicatio* , quia suspensi non frandunt Ecclesie suffragia sicut excommunicati . Unde etiam aliquis sine peccato propter suspensum , & totum Regnum ponitur sub interdicto pro peccato Regis .

Resp. 3. Qui est excommunicatus una excommunicatione , potest iterum excommunicari , vel per ejusdem excommunicationis iterationem , ad majorem sui confusionem , ut sic à peccato resiliat , vel propter alias causas . Et tunc tot sunt principes excommunications , quot sunt causa pro quibus aliquis excommunicatus , ita S. Thom. q. 22. art. 6.

Ratio ibidem in Sed Contra : Excommunicatio quadam pena est , & medicina remedium : *Sed penae omnes* , & medicina iterantur , cum causa exigat . Ergo , & excommunicatio iterari potest .

Oppono : Qui semel privatus est aliquo bono , v. g. communione Fidelium , & non restituisti , non potest eo iterum privari .

Ad hoc S. Doct. ibidem ad 2. ait : *Privatio quamvis non recipiat magis* , & minus secundum se , recipit tamen magis , & minus secundum causam suam . Et secundum hoc excommunicatio potest iterari , & magis est elongatus à suffragio Ecclesie , qui plurimi est excommunicatus , quam qui semel tantum . Hæc ibi .

Resp. 4. Mortui propriè non excommunicantur , sed aliquando solùm declarantur tales , eo quod ante mortem fuerint in occulta excommunicatione , ac privantur suffragio Fidelium , & sepultura Ecclesiastica , &c.

Resp. 5. Ad ferendum excommunicationem non est prescripta certa forma , quamvis ordinariè fiat his terminis : *Excommunicamus . Sit excommunicatus ipso facto* , &c.

QUÆRÒ IV. Quæ cause excusat ab incursu excommunicationis , sic ut sit , super quem censura est late , à quovis Confessore possit absolvī ?

X. Resp. Undecim præcipue numerantur .

Prima est bona fides , quia quis omnino , & rationabiliter credit , se nonnisi veniale commisere . De quo vide dicta n. 3. R. 8.

2. Dotted contumacia , & emendatio ante excommunicationem facta cum proposito satisfaciendi , si quod damnatum illum sit . Nam Excommunicatio est pena medicinalis . Ergo si peccator sit correctus , Ecclesia est contenta .

3. Ignorantia invincibilis , sive Juris , sive facti . De qua vide Tras. 3. Exam. 1. num. 23. Quia ut incurritur excommunicatio , requiritur contumacia , id est inobedientia contra Legem , quæ contumacia non datur , ubi est ignorantia invincibilis . Ita docet S. Thom. 2. 2. Quest. 75. art. 3. & alii communiter .

Præterea Censura fertur propter culpam , est- que pena ejus . Ergo quidquid excusat à culpa , excusat etiam à censura : *Sed ignorantia invincibilis excusat à culpa* , cum tollat rationem voluntarii ; nihil enim volitum , quia præcognitum . Ergo & à censura .

Quare dicta ignorantia non excusat à reservatione peccati , dicetur infra Exam. 2. n. 58. & 59. ante Resp. 2.

Dixi , *ignorantia invincibilis* ; quia invincibilis (quam aliqui crassam vocant) sive sit juris , sive sit facti , sicut non excusat à peccato , ita nec ab Excommunicatione . Est enim in illis , qui nolunt intelligere , ut bene agant , cum tamen possint , & teneantur .

Etias

De Censuris .

4. *Etias* , v. g. in pueris , si sit talis , in qua

nos ignorancia excusat potest .

5. Importunitas , quia impedit implationem precepti Ecclesie , quia tunc non adest consummatio ; Ecclesia enim non obligat ad graves difficultates , que faciunt moralem impossibilitatem , nam jugum Christi suave est . Hinc qui sub Censura jubetur restituere , & hic & nunc absque gravi incommoditate non potest , excusat .

6. Occulta compensatio . *Hinc* qui circumstantis ad occultam compensationem supra Tras. 8. Exam. 6. num. 109. requisiti adhibunt tantum dumtaxat de alieno abstulit , quantum alter de suo iustè detinet , si Ecclesia precipiat restituere , excusat . Quia non est detentor alieni , sed sui , quod recuperavit .

7. Intentio imperantis , certas personas , etiam culpabiles , censura comprehendunt .

8. Si non possit quis parere abusque fractione suggilli confessionis . De quo supra in proprio loco .

9. Si Superior precipiat aliquid revelare , quod cedit in grave datum ; ipsiusmet revealans (qua jure naturæ nemo tenetur dicere contra se) vel parentum , aut consanguineorum , quia horum infamia , & dampnum redundat in ipsum testem : nisi simili cedat in datum boni communis . De quo supra ibid. Tr. 13. 7. n. 110. & 111.

10. Metus rationabilis , seu gravis , dictusque cadens in virum constantem (explicata supra Tras. 3. Exam. 1. num. 12.) incurriri in bonis corporis , famæ , honoris , & c. notable dampnum per observantiam mandati Ecclesie , cuius benignitas non vult suos filios cum tanto rigore regere .

11. Violenta simpliciter talis , seu coactio ad committendum , vel omittendum opus Excommunicationis subjunctum , (explicata supra loco mox citatum . 11.) qua excusat , non quidem à Legi naturali , vel divina (cum voluntas cogi non possit ad peccandum , & oportet male milles mori) sed à Legi homini , vel Ecclesie , non intendens obligare cum tanto rigore .

12. QUÆRÒ V. *Quomodo* , vel quando licet communicare , seu participare cum excommunicatis ?

XI. Ante R. nota , quod excommunicati ali sint tolerati , ali non tolerati ab Ecclesia , sicut priores non necessario sunt vitandi , bene tamen posteriores , nisi in casibus exceptis . *Hoc notato* .

Resp. 1. Sunt certi casus , in quibus licet communicare , seu agere cum excommunicato excommunicatione majori , etiam non tolerato , indicati hoc versu , quem ponit S. Thom. quest. 23. art. 1. in c.

Utile , Lex , humile , res ignorata , necesse.

Declaratur ex S. Doct. ibidem , ubi postquam præmissi , quod excommunicatio minor separat tantum à participatione Sacramentorum , & non à Communione Fidelium , major vero ab utroque , subdit . Et idem talis excommunicato (nimis excommunicatio majori) communicare non licet . Sed quia Ecclesia excommunicationem ad medelam , & non ad intentum inducit , idem excipiatur ab hac generalitate quædam , in quibus communicare licet , scilicet in his , que pertinent ad salutem , quia de talibus homo licet potest cum excommunicato loqui ; potest etiam alia verba interserere , ut faciliter salutis verbis ex familiaritate recipiantur . Excipiatur etiam quædam personæ , scilicet uxori , filius , servus , rusticus , & serviens ; sed hoc intelligentum est de filiis non emancipatis , alia tenerunt vitare patrem . De aliis autem intelligitur , quod licet excommunicato communicare , si ante Excommunicationem se ei subdidissent ; non autem si post . Quidam autem intelligent , ut converso , scilicet , quod Superioris possunt licet communicare inferioribus , alii vero contrarium dicunt . Sed ad minus in his com-

municare eis debent , in quibus sunt eis obligati , quia siue inferiores obligantur ad obsequium Superiorum , ita Superioris ad providentiam inferiorum .

Sunt etiam quidam casus excepti , sicut quandoq; ignoratur Excommunicatione . Et quando aliqui sunt regnanti , & viatores in terra excommunicatorum , qui licet possunt ab eis emere , vel etiam accipere elemosynam . Et similiter si aliquis videat excommunicatum in necessitate , & tunc ex precepto charitatis tenetur ei providere . Et hæc continentur Versu : sic ut Utile referatur ad verba salutis ; Lex ad Matrimonium ; Humile ad subjectionem . Cetera patet . Hæc ibi . S. Th. T. 1.

Resp. 2. Casus in quibus non licet communicare , seu agere cum excommunicato majori , indicantur hoc versu :

Os , Orare , Vale , Communio , Mensa negatur.

Per ly Os intelliguntur oscula , colloquia , amictia , munera , litteræ , &c. per ly Orare communio Ecclesie Sacra menta , ac orationes tam intra quam extra Ecclesiam , & omnia spiritualia , juxta sensum supra explicatum . Per ly Vale prohibentur mutua salutations scriptio , signo , verbo . Per ly Communio interdicit habitus in eadem domo , conuersatio , mutuum exercitium , &c. Per ly Mensa , non quia cum excommunicato in eadem mensa comediat , vel bibat , vel in eodem lecto dormiat .

XII. Resp. 3. Lictum est audire Missam . Sacerdotis excommunicati , dummodo non sit denuntiatus , ut patet ex dicendi ipse tamen Sacerdos peccat mortaliter , & fit irregularis .

Resp. 4. Excommunicatus majori excommunicatione , dum orat Horas Canonicas , non debet dicere : *Dominus vobiscum* ; sed : *Domine , exaudi orationem meam* .

Ratio : Quia primum dicitur nomine Ecclesia : Sed talis ab Ecclesia est præcitus . Ergo .

Resp. 5. Excommunicati tolerati non sunt necessari vitandi , bene tamen non tolerati , qui post Concil. Constantiæ non sunt nisi duo , nimis notioris Clerici percursor ; & ille , qui specialiter nominatur , & expressè fuit excommunicatus , seu talis denuntiatus . Ita clare patet ex dicto Concilio .

Nec obstat , quod in Concilio Basiliensi quicunque notiori Excommunicati dicantur vitandi . Nam illud Concilium quod hoc non est approbatum , & oppositum consuetudine Ecclesie receptum .

Sea quid si tale crimen solùm sit notiorum in hac Provincia , teneorū eum vitare in alia , ubi est occulum ?

Dico , teneri in occulto , non tameri in publico .

Oppono contra 1. partem R. 5. Ex ea sequitur , quod excommunicatis toleratis , si non sint vitandi , praestetur favor .

Sed negatur sequela ; quia ipsi excommunicati tenentur , quantum est de se , ab aliorum communione abstine , nisi ab aliis ad id rogeri .

Resp. 6. Qui participat excommunicato , est excommunicatus , q. 23. art. 2.

Ratio S. Doct. est : Excommunicatus est positus extra communionem . Ergo qui ei communicat , à Communione Ecclesie recedit . Ergo est excommunicatus .

Declaratur hoc ulterius S. Thom. Excommunicatio potest in aliquem ferri duplicitate : Aut ita quod ipse sit excommunicatus cum omnibus ei participantibus , & tunc non est dubium , quod quicunque participat ei , ex excommunicatus majori excommunicatione . Aut est excommunicatus simpliciter , & tunc , aut participat aliquis ei in crimen , prabendo ei consilium , auxilium , aut favorem : & sic item est excommunicatus majori excommunicatione , aut participat in aliis , sicut in verbo , vel in osculo , vel in mensa : & sic est excommunicatus minor excommunicatione . Hæc ibi . Aaaa Jn

In solut ad 2. ait S. Doct. quod excommunicatione minori excommunicatione licet communicare, & sic excommunicatio non transit in tertiani personam.

XIII. Resp. 7. Probabilis videtur, quod qui excommunicato participat verbo, vel osculo, vel in mensa, non semper peccatum mortaliter, sed solim quando in crimen illi participat, vel in Divinis, vel in contemptum Ecclesie. Ita S. Thom. quest. 23. art. 3.

Ratio ibidem: Quia hoc videtur validè grave, quod homo pro uno verbo levi, quo excommunicatum alloquitur, mortaliter peccat, & certè aliis excommunicantes multis injicent laqueum damnationis. Ergo.

Nota: quod licet penitentes peccatum veniale per se possit omittire in Confessione, non tamen si hæc censura sit annexa ne in ea recipiat Sacramentum. Et ideo Confessor semper præmitur absolutem à censuris antequā absolvat à peccatis.

XIV. Quid ergo faciet Sacerdos actu celebrans, si videat intrare aliquem excommunicatum?

Dico: cum communī sententia: Si intret non ex professo, ut Sacrum audiat, sed ut solim obiter pertranscat, aut in templo obambulet, potest Sacerdos Sacrum prosequi; Quia hoc non est verè interesse Divinis. Si vero, proprie vult Missam audire ad instar aliorum, deber Sacerdos curare, ut exeat (modò sine scandalo fieri possit) vel cessare à Sacro. Si verò probabilitas subicit scandalum, & Canon incep- tus non sit, recedat ab altari; si Canon jam sit operatus, prosequatur Missam usque ad Communionem inclusivę, quia sumpta recedat, & Missam finiat in Sacristia.

QUÆRÒ VI. Quis absolvere potest ab Excommunicatione? Et quomodo?

XV. Resp. 1. Ab Excommunicatione minori quilibet Sacerdos potest absolvere, qui à peccato participationis (sive communicationis) absolvere potest, ait S. Thom. bīc quest. 24. art. 1. in 2.

Ratio patet tum ex levitate Censuræ; tum etiam, quia non est reservata.

Resp. 2. Si sit Excommunicatio major, & lata ab homine, absolvere ab eo potest, qui eum tulit (ut habet S. Thom. ibidem) aut ejus Superior, aut Successor in officio, vel dignitate, vel delegatus. Si verò sit Excommunicatio juris, aut Canonis, & non sit reservata, absolvit ab ea, qui à peccato mortali absolvere potest: si sit reservata, absolvit ab ea is, qui eam sibi reservavit, nisi alteri dei potestatem. Hinc Confessor scire debent casus Papa, vel Episcopo, vel nulli reservatos. De quibus infra Ex. 2. n. 54. & seqq.

Resp. 3. Sacerdos non potest absolvere excommunicatum à culpa, nisi prius sit absolitus ab excommunicatione, S. Th. ibid. ad 2.

Rationem dat: Quia excommunicati non sunt participants, seu capaces Sacramentorum Ecclesie, cum sint ab ea precisi.

Notanda hic est differentia, cur non omnis, qui potest absolvit à vinculo peccati (quod tamen est maius) etiam possit à vinculo censura; quam differentiam dat S. Thom. ibid. ad 1. dicens: *Quoniam vinculum peccati sit maior simpliciter, quam excommunicationis, tamē quod aliquid vinculum excommunicationis est maior, in quantum non solum obligat quod Deum, sed etiam in facie Ecclesie. Et in absolvendo ab excommunicatione requiriuntur iurisdictio in exteriori foro, non autem in absolute à peccato.* Hac ibi.

XVI. Resp. 4. Excommunicatione etiam justè lata, potest tolli, ab invito etiam manente contumacia, si videatur expedire salvi illius, in cuius medicina est lata. Ita S. D. quest. 24. art. 2. in sed contra; & ad 2.

Declarat hoc in c. Malum culpe, & pena in hoc differant, quod culpe principium est in nobis,

quia omnē peccatum voluntarium est, pena autem principium quandoque extra nos est, non enim requiritur ad penam; quod sit voluntaria, immo magis est de ratione penae, quod sit contra voluntatem. Et ideo sicut peccata non committuntur, nisi in voluntate, ita non remittuntur alicui invito: Sed excommunicatione sicut in aliquem invitum potest ferri, ita etiam invitum ab ea absolvit poterit. Hæc ibi.

Ratio ibidem: Absolutio à censuris potest ex rationabili causa dari absenti, ignoranti, immo existenti in mortalitate.

Ratio: Quia non est sacramentalis, vide infra de reservatis Ex. 2. n. 78.

Resp. 6. Potest quis absolvit ab una excommunicatione, remanente alia. Ita S. Thom. ibid. art. 3.

Rationem dat: Quia excommunicatio est quadam pena: Sed potest quis absolvit ab una pena, remanente alia; cum non habeant necessariam connexiōnem. Ergo.

XVII. Resp. 7. Verba absolutionis censuræ sunt determinata, sed sufficiunt quæcumque verba, immo signa (cum non sit Absolutio sacramentalis) absolutionem significantia, dummodo adit intentio absolvendi. Potest tamen, & solet absolutio dari his verbis: *Autoritate, quo fungor, ego te absolve à vinculo excommunicationis, quem incurristi propter talifactum, vel talem causam (eam exprimendo) & resistuo te sacramentis Ecclesie, & communioni. Fidei, si caute, & excommunications sint plures, omnes debent exprimi, alias tantum erit absolvabus ait expressis.*

Quatuor adhuc servanda sunt in absolutione talia: 1. Excommunicatus debet jurare de parando mandatis Ecclesie; præsentim si propter graviora peccata excommunicatus sit. 2. Ante absolutionem debet absolvendus parti læse satisfacere, quod si non possit dare debet cautionem, vel fidejussionem, aut pignus. Et hoc requiriunt ex iustitia. 3. Sub absolutione debet dici Psal. Misericordia, vel aliis Penitentialiis, cum Orationibus, & sub eo absolvendus humilius humeris cedi, que tamen flagellatio honestatis causa omittitur, non solum in feminis, sed etiam (quando absolutio) datur secretè in confessionali) in viris. 4. Absolvendus debet salutariis verbis serio moneri, & ad meliora, ac saniora stimulari.

XVIII. Resp. 8. Mortui (de quibus constat, quod penitentia sunt absolvendi ab excommunicatione, ut pro eis fiant suffragia: ad quod hæredes sunt cogendi. Vide supra n. 9. R. 4.

Resp. 9. Excommunicatus non potest absolvit ad reincidentiam de consensu solius partis, nisi adit consensus saltem tacitus excommunicati.

Ratio: Quia absolutio ad reincidentiam requirit jurisdictionem.

An excommunicatione liget extra territorium excommunicantis; Item, qui sunt casus Papales, Episcopales, &c. & similia plura dicentur infra de causis reservatis in Ex. 2.

CASUS PRIMUS.

Praelatus è civitate discedens, concessit cuīdam Confessario facultatem absolvendi subditos à causis reservatis, sub ea conditione, ut iterum de peccato reservato conferenter eidem Praelato, quando revertetur, & esset presens. Nunc verò Antonius sub ea conditione absolvit Praelatum non adit.

Quarit: *Ali talis sub conditione opposita absolvatur Praelatum non adiens incedat in eundem casum reservatum?*

Tris quarit presens casus. Primum: *An bujusmodi conditio opporta sit illicita?*

Secundum: *An absolutio iub tali conditione à Confessario sit danda?*

Tertium: *Utrum subditus confessus non adimplens eam conditionem reincident in eundem casum reservatum?*

Et

Et quod Primum spectat, Ratio dubitandi ex duplice præcipue capite oritur: Unum est, quod si Praelatus vult, ut talis penitentis obligatur ad iterum confitendum illum casum, non videatur posse id facere. Quia hac obligatio est nimis gravis, & difficultis, & ideo non admittenda, cum Ecclesia non obliget ad nimis difficultem. Arg. c. Tua, de Jurejur. Et alligant 26. q. 5.

Tum: Quia nulla lege, vel auctoritate humana potest ille, qui legitime confessus est peccata sua, cogi ad iterum confitenda, ut probat D. Th. Quodl. 1. a. 12.

Tum: Quia videatur hac favere hæresi Joannis Pollici, quatenus dicebat confessos Fratribus teneri posse eadem peccata proprio Parochio confiteri, contra quam heresim invehitur Pausa Joannes XXII. c. Vñs electionis.

Tum: Quia hoc adversatur definitioni Ecclesie, in c. Inter cunctos, §. Ceterum, extra de Privilegiis, ubi decretum, eorumdem peccatorum confessionem non esse de necessitate iterandam.

Denique: Quia si penitentes à Confessario absolvit à peccato reservato jam apud DEUM tale peccatum non habet; obtenta enim vi clavum gratia, expellit omnino culpam; quare non est, quod egeat rursus penitentes de peccato illo absolvit.

Alterum, quod difficultatem inducit, est: Quia si Praelatus vult, ut penitentis illum casum reservatum, quavis absolutum, sibi defens manifestetur, non ut absolutus, cum jam fuerit sacramentaliter absolu- tus, sed ut impedit a Confessario præceptum impositum de illo saltem secretè manifestando, nequaquam videatur hoc esse licitum.

Quia nullus potest obligare alium ad ipsum infamandum; jam autem peccata occulta allo modo quam in confessione manifestata, summa infamia.

Et tandem: Quia ille casus reservatus, vel debet post absolutionem manifestari Praelato, ad iterum absolvendum, & hoc non, quia supponimus jam penitentem fuisse ab eo sacramentaliter, & plenè absolutum, & ideo non esse materialm absolucionis necessariam, sed liberam. Vel ad penitentem, ac satisfactionem sibi de illo impendam, & hoc etiam non, quia hæc etiam est sufficiens Confessori prædilecta, & arbitrio imposita, tamquam pars integralis Sacramenti. Vel ad penam aliquam exterius subeundam, & hoc quoque non, quia nullus obligari potest ad revelandum delictum suum occultum, ut poena multetur; immo Praelatus, qui nosce vult peccatum secretum aliquid, ut in foro exteriori illud puniat, mortale commitit culpar, quia intendit lacerare famam proximi. Argum. cap. Super bis, &c. Qualiter, & quando 2. de Accusat. Vñrum

Decidum: Quod Praelatus licet possit sub tali conditione, ut iterum penitentis se illi presentet, facultatem absolvendi concedere, quamvis consultis, & salubribus esset simpliciter, & absolutè absque tali conditione illum elargiri.

Tum: Quia Praelatus potest licet auctoritatem suam Confessario elargiri sub ea conditione, ut occurrente tali, aut tali peccato, talem, aut talen penitentiam injungat; ergo potest etiam eamdem auctoritatem dare sub hoc onere, & limitatione, ut penitentis denū se illi presentet.

Tum: Quia Ecclesia concedit auctoritatem suam culibet Confessario, ut in articulo mortis à quibus-

cumque reservatis absolvere valeat, sub ea tamen conditione, ut si absolutus à tali mortis periclio evaserit, se quaproximum Summo Pontifici præsenterit; alia in excommunicationem reincidentat. Cap. A nobis, & cap. Eos, de Sentent. Excommunicat.

Tum: Quia Regularibus concessa est à Pontifice licentia, ut novitios habentes animum profundi, absolvere possint ab omnibus peccatis, & censuris, quantumcumque reservatis, & in illorum votis, dispensare; quam tamen faciunt sub conditione dari, ita ut si à Religione ante Professionem discesserint, amplius non reversuri, reincident in easdem censuras, & vota, declaravit Paulus III. anno 1546.

Denique: Quia talis conditio habet finem bonum, ut scilicet penitentes de peccato gravi commissio erubescat; erubescencia autem partem habet remissionis, cap. Quæ penitent., dist. 1. Et deinde, ut Praelatus, cognito tali scelere, quatenus alii nocivum esse potest, ultra medicinam per confessionem applicatam, remedium etiam salutare adhibeat, utque difficilior sic redditur penitenti in illo reincidentia.

Nec ea, qua dubitationi favebant, obstant. Nam ad primum conceditur, lege humana non posse hominem legitimè confessum, & absolutum obligari ad eadem peccata iterum confitenda; potest tamen ad id obligari voluntate propria, ut voto, aut penitentia à Confessario imposta, & ab eodem acceptata, ut est in casu præsentis.

Ad secundum Resp. Quod hæc obligatio iterum præsentandi se Praelato, esset gravis, & difficultis, si in ea non interveniret consensus penitentis, sed quia eo volente, & acceptante fit, non potest dici gravis, nec injuria, quia volenti non fit injuria.

Ad tertium dicitur: Quod Joannes Pollicus dicit, confessos Fratribus, debere iterum confitenda sibi Parochio, ob invaliditatem prioris confessionis, quasi si non esset legitima confessio, & hanc heresim damnat Joannes XXII. cit. Hic verò assertur illum confessionem fuisse validam, nec penitentem teneri ad se presentandum Praelato alia obligatione, quam quia id sibi impositum fuit à Confessario, & ab ipso acceptatum.

Ad quartum Resp. Quod cap. Inter cunctos, de Privilegiis, decernit peccata legitimè semel confessas & absolutas, non esse jam amplius materialm necessariam absolutionis, sed non negat posse esse materia teriam ex parte penitentis, si illa velit iterum confitenda.

Ad quintum dicitur: Quod Joannes Pollicus dicit, confessos Fratribus, debere iterum confitenda sibi Parochio, ob invaliditatem prioris confessionis, quasi si non esset legitima confessio, & hanc heresim damnat Joannes XXII. cit. Hic verò assertur illum confessionem fuisse validam, nec penitentem teneri ad se presentandum Praelato alia obligatione, quam quia id sibi impositum fuit à Confessario, & ab ipso acceptatum.

Ad sextum Resp. Quod cap. Inter cunctos, de Privilegiis, decernit peccata legitimè semel confessas & absolutas, non esse jam amplius materialm necessariam absolutionis, sed non negat posse esse materia teriam ex parte penitentis, si illa velit iterum confitenda.

Ad ultimum dicitur: Quod eti à Confessario absolvatur ab omnibus peccatis, tenetur tamen adhuc se Praelato præsentare, & casum illi reservatum manifestare, non ut de novo absolvatur à tali culpa, que jam per precedens Sacramentum remissa est, sed ut de gravitate delicti magis erubescat, & ut remedium salubriter ad similia in futurum prævenienda a Praelato adhibeatur, & præcipue quando peccatum est nocivum alii.

Nec hoc penitentes gravari dicunt, quia Praelatus edemdem confessionis sigillo artatur, quo Confessarius.

Secundum est: An absolutio sit à Confessario exhibenda sub tali conditione, vel simpliciter?

Resp. Absolucionem dandam esse simpliciter, & nequam sub conditione, immo ea, quæ fieret sub conditione de futuro, ut: *Absolvo te, si hoc facies;* nec esset sacramentalis, nec aliquo modo valida, sacrilegiumque maximum sit absolvens committere.

Tum: Quia Sacramentum sortitur sum effectum ex institutione Christi tunc quando conferitur, & ideo quando à Confessario proferantur verba, quibus absolvit, tunc illa operantur remissionem culpa, & infusionem gratiae. Quapropter nequum Confessarius Sacramentum conferre, & effectum eius usque ad tempus, quo conditio impleatur, suspendere.

Aaaa 2 Arg.

Arg. cap. Ad huc quoniam, de Appellat.

Tum: Quia conditio de futuro suspendit actuus usque ad adventum ejus, ac per consequens tempore quo advenit conditio, jam forma absolucionis non est: igitur non poterit operari remissionem culpa, *Arg. cap. Prater 2, de Appellat.* & *cap. Si pro re, de Recr. lib. 6.*

Tum: Quia illa verba: *Absolvo te,* significant id, quod sufficient: quare sicut significant de praesenti, ita absolucionem, & remissionem peccatorum sufficient de presenti. Unde si talis effectus posset sub conditione suspensi, verba illa: *Ego te absolvo,* significant falsum, cum revera Confessarius eo casu non absolvat, quando ex profecto, Cajet. in *Summa, verb. Confessio, §. 5. n. 9.*

Conditio nihilominus de præterito, vel etiam de presenti, quamvis apponi non debet, si tamen adiudicatur in absolucione, illa non invalidat, sed verum efficit Sacramentum. *Ratio eti:* quia conditio de præterito, seu de praesenti, non suspendit actuus, & ideo non habet propriam rationem conditionis, *leg. in idipsum, Et Ezech. 19. In quacumque hora iniquitatem peccator, iniquitatum ejus non amplius recordabor.* Et Paulus Rom. 11. *Sive penitentia sunt dona DEI. Penitenter autem DEUM remisisse peccatum, si illud rediret post absolutionem.*

Secundum: Quia DEUS non remittit peccatum sub hac conditione in futurum, si penitentia adimplatur, vel si penitentis non relabatur; alias absolutione esset imperfecta, nec efficaret id, quod de praesenti significat, & sic per hoc Sacramentum non fieri reconciliatio cum DEO; quod dicere est heres, ut est in *Council. Trid. sess. 14. cap. 3.*

Tertium: Quia ex eo, quod homo post confessionem furatur, non ideo incidit in homicidium, vel adulterium à se antea commissum, & confessum, cum sint peccata specie diversa, & ideo iudicium factum de prioribus, non revocatur per delictum subsequens, ut inquit D. Thom. in 4. dist. 16. *quatt. 1. art. 1.*

Confirmatur: Quia aliud est teneri ad se praesentandum Praelato, & aliud reincidente in peccatum confessum, ut satis patet; unde quantum ratione præmissionis facta Confessario, & conditionis a penitente acceptate de se presentando, & reconfidendo id ipsum peccatum Praelato, tenetor ad hoc faciendum, non tamen reincident in homicidium, vel incestum, qui erat forte casus reservatus, à quo fuit absolvitus; opus enim DEI, quale est remittere peccata penitentis, per opus hominis, quod est sequens peccatum, irritari nequit.

Nec obstat, si quis dicat, absolutionem in articulo mortis ab excommunicatione, si cessante tali periculo non se presentat, reincidente in pristinam excommunicationem, idemque esse de eo, qui ob aliquod aliud impedimentum absolvitur, ut est text. in c. *Eos, de Sen. excomm. l. 6.*

Resp. Prim: Quod non reincident in eamdem numero excommunicationem, à qua fuit absolvitus, sed propter inobedientiam, & contemptum excommunicatus ipso iure simili excommunicatione, ac erat prior, & etenim dicitur reincidente. Immò si cum parte concordaverit, vel alias satisficerit tantum, quantum debet coram DEO, non oportet tunc, ut se judicii presentem, quia non reincident, ut colliguntur ex cap. *Eos cit.*

Resp. Secundo: Quid sit de excommunicatione, non intelligi hanc reincidentiam in casibus reservatis non habentibus annexam talem censuram. *Tum:* Quia ille textus cum sit penalis, non extenditur ad ea, que sunt diversi generis. *Cap. Ad audentiam, de Decimi.* Aliud est enim casus reservatus Episcopo, aliud est excommunicatio reservata. *Tum:* Quia absolvito à casu reservato nullam admittit de futuro conditionem, cum sit sacramentalis; absolutio autem ab excommunicatione potest illam admittere. *Tum demum:* Quia ille Papa Bonifacius VIII. textus in dist. c. *Eos*, complectetur solum duos ca-

sus. Unus est, quando quis fuit absolvitus ab excommunicatione proper imminens mortis periculum. Alius est, quando quis fuit absolvitus à tali censura, vel à Patria, vel ejus Legato cum onere, ut se presentet Ordinario suo, vel alteri; exceptis his duobus casibus non datur à jure reincidentia. Unde absolvitus vigore aliquius Bullæ, seu Jubilai cum proposito adimplendi, quod ibi dicitur, non est absolvendus cum reincidentia; quia tibi postea non adimplerat, non reincident, cum talis casus non sit comprehensus in d. c. *Eos*, ut satis patet, & pœna non sint extendentes. *Extra 6. lib. de Reg. jur.*

Non etiam officit, quod qui ex contemptu omitit penitentiam à Confessario imposta, videatur teneri ad reiterandam confessionem, ac proinde reincidente.

Resps. Quod eti pœcet mortaliter omittendo ex contemptu, aut negligentiā notabilē dictam penitentiam, non tamen tenetur confessione reiterare, sed sufficit oblivionem, aut negligientiam, aut contemptum confiteri, nam confessus legitime peccata sua, nequam cogi potest ad eadem rursus confitenda; quia cum tale onus reconfidendi nullus jure imponatur, non est asserendum. *Cap. Legatur 24. quatt. 2. & c. 2. de Translat. Praelat. & c. Consultat 2. q. 5. Ita habet S. Thom. in 4. Sent. dist. 17. q. 3. art. 3. Cajet. verb. *Confessio iteranda.**

Secundum verb. quod licet non reincident, non possit nihilominus absolvī, quousque Praelato se presentet, inde manifeste coligatur: *Quia acceptando dictam conditionem obligavit se ad illam adimplendam;* unde quoque persistit in proposito non adimplendi, est impoenitens, & per consequentia inhabilis ad absolutionem. *Arg. gloss. cap. Dicendum 81. dist. Et* illa penitentia, ut iterum se debet Praelato presentare, cum sit à superiori Praelato injuncta, non potest per alium Confessarium inferiorum communari, qui ab eo peccato reservato, ob quod illa impossita fuit, non poterit absolvire.

QUÆRÔ VII. Potestne Superior majore excommunicatione ligatus absolvī a suo subdit, & quidem etiam excommunicato, y. g. in casu matre percussione?

XIX. Resp. Cum nostro *Donato* tom. 3. tract. 5. quatt. 17. sic discurrente: Dico quod sic, quia Confessarius hujusmodi sumit auctoritatem non ab eidente, sed à Canone committente, quonadocidem Prior in suis Conventibus, & in eorum absentia Superior, & eorum Vicari, omnes Fratres nostri Ordinis ad eorum Conventus declinantes ab omnibus peccatis, & censuris tā à jure, quam ab homine generaliter prolatis, & Sedis Apostolice specialiter non reservatis, possunt absolvire, ac etiam eis Sacramentum Eucharistia, & Unctionis ministrare, ut constat ex *Mari magno Clement. IV.* nobis induito, & habetur expresso in Prologo nostrarum Constitutionum. Sed tamen id, quod hi Piores possunt in suis subditos, valent, & hi in illos, si in ipsorum Confessores eligantur. Ergo si Superior aliquis percussisset suum subditum, potest ipse percussens absolvī ab eo subdito suo electo in Confessore, *Rodrig. tom. 1. quatt. 20. art. 12. in fin. verb. Adverte.*

Amplius, ut ob casum necessitatis extreme, si subditus, & Praelatus ad invicem se percussissent, & in Conventu non sit aliquis, qui eos possit absolvere, possint ad invicem se absolvere, prout docent plures DD. quos allegant, & sequuntur *Rodrig. loc. cit. & Paratell.* Quia licet excommunicatus per c. *Audiendum* 24. quatt. 1. non possit alium excommunicatum à majori excommunicatione absolvire, in casu tamen necessitatis potest, nam necessitas legem non habet, ut dicitur in *c. Discipulus 26. de Consecrat. dist. 5. Hac Donatus.* Qui tamen in eodem Tom. tract. 12. quatt. 84. resolutione de hoc casu mutuo percussione Superioris, & Subditū vult solū tenere, si percussio sit occulta, seu non no-

toria, & quod tunc Praelatus debeat prius absolvere subditum, & subditus absolvius postea Praelatum. Si autem casus sit notorius, & clarus, Praelatus ex Privilegio eligendi sit Confessarium (quo per percussione non privatur) eligat Confessarium etiam extraneum sacularem, (dum alium non habet) qui electus habet facultatem absolvendi, non à Praelato elegite, sed à Papa committente. Si vero nullus alterius Confessarii copia esset, nec etiam subditus percussus esset Confessarius, Praelatus gerat se, ac si solus esset, & ad vitandum scandalum, infamiam, &c. potest celebrare, nec celebrando fit irregularis.

CASUS SECUNDUS.

In oppido duo tantum sunt Confessarii approbati soliti alterutrum confiteri, & nunc de mons impulsu, tempore quo Jubileum est publicatum, irato animo se ad invicem percusserunt in multorum presencia; sicutque in excommunicationem lapsi, publicato casu per totum oppidum, pacem, & amicitiam altera die publice instaurare, & mutuo confitent, ac praefati Jubilei auctoritate alterum alterum ad incuria excommunicatione absolvit, & ita celebant.

Quæruntur: *An absolutio ista sit valida?*

Sent. Negat. probatur ex eo, quod licet excommunicatus minori excommunicatione possit alium excommunicatum eadem minori excommunicatione absolvire, quia hec solim privat communicatione passiva Sacramentorum, non activa, ut dicitur in *c. Duobus, de Sent. Excommunic. & gloss. in verbo Non exprimat, in fin.* Excommunicatus tamen maiore excommunicatione non valer alium excommunicatum eademmet excommunicatione majore absolvire, quia ista tollit usum actuum Sacramentorum. *C. Audivimus 22. q. 1.*

Addo, quod excommunicatus utens aliquo actu sui Ordinis sit irregularis, in *cap. 2. de Cleric. excomm. minister.*

Præterea hac percussio Clerici est Papæ reservata, per c. *Si quis 17. q. 4.* Et cum sit percussio publica, sunt statim vitandi, ut dicitur in *Extravag. ad evitanda*, que est *Martini V.* Unde isti Presbiteri non tantum se mutuo percusserunt, sed id publice, & cum scandalo, & tempore publicati Jubilei, & ita prætextu dicta Bullæ videtur, quod in excommunicatione incidentur, ac proinde nequeant per illam absolvī, cum non sit intentio Pape per Jubilea præbere fomentum peccandi. *Arg. c. Sande de Pat. dist. 3. Sed*

Standum est pro sententia affirmativa, præsentim si non habeant alium, cui possint confiteri, nec comode habere possint, quod unus valens absolvire alium, si necessitas vel celebrandi, vel aliud Sacramentum administrandi urgeat, quæ differunt sine scandalo nequeat.

Probatur prim: Quia necessitas non habet legem, & pia Mater Ecclesia, que solicita est pro salute filium, non intendit eos privare remedio possibili, quod extreme quasi necessitas illos urget, & probabilitate credi potest, quod nec tollit, nec suspendit jurisdictionem, quod articuli tempus, quod videtur propria ratio, ob quam *Concilium Trident. sess. 14. c. 17.* decrevit quilibet Sacerdotem, etiam si excommunicatus, interdictus, vel suspensus, etiam denuntiatus, posse in mortis articulo absolvire.

Secundum: Quia excommunicatus, nominatus denuntiatus, qui quæ est virandus, ac notorius Clericis percussor ut patet ex *dist. Extravag. ad evitanda*, potest in necessitate baptizare, *Argum. cap. Præter. 32. dist.*

Tertiò: Quia irregularis ad evitandum scandolum, & periculum potest celebrare, & quantum ad inhabilitatem administrandi Sacramentum quodcumque

que, pari passu occurunt quoad culpam mortalem excommunicatus, & irregularis.

Quarto: Quia excommunicatus in casu necessitatis potest absolvere à peccatis, quae absoluit necessario debet esse Sacramentalis; ergo à fortiori poterit ab excommunicatione, cuius absolute ex sua natura non est Sacramentalis.

Nec obstat *Textus in capit. Prator. vers. Scientiam 32. dist.* ubi dicuntur, non licere etiam in extrema necessitate confiteri hæretico, & quod Rex Hermenagiudis maluit opprime mortem, quam Communionem sacram, & manibus Episcopi Ariani sumere, ut referunt in c. *Capit. 24. q. 1.* Et Divus Cyprianus Baptisma hæreticorum lavacrum diaboli appellat in dicto c. *Prator.*

Resps. *Disparem esse rationem de hæretico, & de Catholico,* quamvis excommunicatus quoad absolucionem in necessitate; nam Sacerdos excommunicatus est solum privatus, seu suspensus interius usi jurisdictionis. At hæreticus eradicata fide jurisdictionem funditus perdidit, ac ideo Ecclesia non permittit huic, etiam in necessitate jurisdictionis usum, & maximè in hoc Sacramento, quod non est tantæ necessitatis, quanta Baptismus; nam hunc accipi posse in necessitate ab hæretico asserit tota Ecclesia, & constat in dicto c. *Prator.*

Ad ea autem, quae in initio allata sunt, *Resp.* Et ad primum quidem, verum esse excommunicationem maiorem, private usu activo Sacramentorum, & excommunicatum carere jurisdictionis usu regulariter loquendo; in casu tamen necessitatis voluisse Ecclesiam hunc usum illi non suspendere, ut dictum est.

Ad secundum conceditur excommunicatum exercitentem actum sui Ordinis absque urgentissima necessitate incurtere irregularitatem; sed in casu praesente adeo necessitas dicendi Missam populo, deestque copia alterius Confessoris.

Ad tertium denique dicitur, falsum esse, quod peccans spe consequenda indulgentia non possit eam consequi, immo potest, nisi in eadem Bulla specialiter exclusatur; circumstantia enim spe impunitatis integræ, vel partialis non excludit delinquentem à participatione legis, vel dispositionis eam concedens. Unde Glossa communiter recepta in cap. *de Immunitate. Eccles.* tenet, quod delinquens exercita vel proprie Ecclesiam, etiam spe gaudendi ejus immunitate, ea gaudet.

Suspensio.

QUERO VIII. Quid, & quotuplex est? quis eam potest ferre, vel ab ea absolvere?

X. Resp. Hæc censura propriæ tantum afficit Clericos & Ecclesiasticos, privans eos, non quidem Communione fideliem, nec Sacramentorum receptione, sed tantum functionibus, & iuribus Ecclesiasticis. Unde definitur sic: *Censura qua alius Ecclesiastico ob suam culpam a Judece vel à Lega prohibetur exercitum sui officii vel beneficii in totum vel in partem, in certum tempus vel in perpetuum quoad partem.* Brevis est: *Suspensio est Censura Ecclesiastica privans Clericum exercitio sui officii, vel Beneficii.*

Explicatur prima definitio, ly Censura ponitur loco generis; quomodo ab aliis censuris differat, constat ex propriis earum descriptionibus. Dicitur *Ecclesiastica*, ad differentiam aliarum prohibitionum, quæ fiunt à Judece seculari, vel fiunt subtiles sacerdoti, ut est v. gr. suspensio Advocati ab officio. Dicunt *ob culpam*; Quia censura strictè talis non potest infligi sine culpa, saltem veniali; proper quam etiam potest quis suspensi, sicut supra dictum est de excommunicatione minori. Item si suspensio fiat, ob lepram, senectutem, aut similem causam, non est propriæ suspensio. Dicitur *vel in perpetuum quoad partem*. Nam perpetua prohibito totius exercitii, officii, vel beneficii potius est privatio, ac depositio,

& non suspensio.

Ex his Colligitur, quod depositio verbalis, ac degradatio realis, postea magis explicanda, uti, & irregularitas, non sit propriè dicta suspensio, quia non sunt strictè Censura, sed potius privationes vel inhabilitationes ad Ordinem exercendum vel suscipiendum: suspensio vero solim importat impedimentum exercitii.

Resp. 2. Suspensio dividitur 1. in eam quæ est ab officio, & eam quæ est à beneficio. Prima, Clerico prohibet Ordinem, vel aliarum functionum ratione Ordinis aut munieris Ecclesiastici ei competenter executionem. Secunda, perceptione fructuum beneficii. Utique subdividitur in *totalem*, & *partiam*. Prima est, quia quis suspenditur ad tempus ab omni officio, & perceptione omnium fructuum. Partialis est, quia aliqui vel ad tempus vel in perpetuum subtrahunt solum pars fructuum, vel suspendunt tantum ab uno spirituali actu sui officii, v. g. Episcopis à collatione Ordinum, & beneficiorum, Sacerdos ab audience confessionum.

Dicuntur 2. Suspensio in eam, quæ est à jure, & eam quæ est ab homine. 3. In perpetuam, & temporalem. 4. In reservatam, & non reservatam. Quorum intelligentia patet ex dictis.

Nota. quod esse suspensionem ab officiis divinis idem sit, ac esse privatum facultatem, v. gr. celebrandi Missam, aut Missæ, aliquis divinis officiis assistendi, aut in Choro cantandi, nimis ex officio, ac more Clericorum; unde id agere more Laicorum licet.

Resp. 3. Suspendere communiter potest omnis, & solus ille, qui potest excommunicare. Suspensione gravis solum potest infligi ob culpam mortalem, levius ob levem.

Ratio est: Ut sit proportio inter penam, & culpam.

Resp. 4. Ad suspensionem ab homine requiriatur prævia monitio, nisi sit infligenda ad puniendum delictum, non tamen requiritur ad suspensionem à jure.

Ratio patet supra in hoc Ex. n. 4.

XI. Resp. 5. Si suspensio est à jure, & reservata, ille solus ab ea absolvere potest, cuius jus eam reservavit. Si non est reservata, absolvit quivis legitimus Confessorius; si est ab homine, absolvit qui eam tulit. Aut Successor, aut superior.

Ratio: Quia eidem est ligare, & solvere.

Resp. 6. Pro absolitione à suspensione nulla est forma certa verbi prescripta, mos tamen Ecclesiæ (qui se conformare oportet) est, ut dicatur: *Ego te absolvó a vinculo suspensionis, quam incurristi propter. &c. & restituó te ad executionem tui munieris, vel Ordinis, vel ad tuum beneficium, &c.*

Resp. 7. Suspensione lata ad tempus determinatum, eo elapsio auferitur ipso jure, nec est necessaria nova declaratio, vel restitutio ad officium vel beneficium.

Ratio 1. p. Suspensio non agit ultra intentionem suspensum, ab ea enim accipit totam suam vim. Eadem pars patet ex Glossa in cap. *Sacri de Sent. excom.*

Ratio 2. p. Sublata causa impeditus redit effectus, quem impedit.

Resp. 8. Suspensio fungens Ordinibus sibi prohibitus, seu exercens aliquem actum proprium sui Ordinis sive sacri, sive non sacri, peccat mortaliter; & pro peccato incurrit irregularitatem Papæ reservatam; in qua tamen, si sit occulta, potest dispensare Episcopus virtute *Conec. Trid. Sess. 24. cap. 26.* Ubi super omnes occultas irregularitates dispensandi facultas est data, excepta ea, quæ provenit ex homicidio voluntario, & illis quæ jam sunt deducit ad forum, contentum.

Dixi, auctum proprium sui Ordinir; secus enim est de aliis actibus eti Ecclesiasticis, ut sunt, in Choro cum aliis psallere, canere Responsoria defunditorum, aut

aut Litanias, baptizare more Laici sine solemnitate, & similia, quæ non sunt specialiter Ordini annexa.

Resp. 9. Suspensi non carent immunitate Ecclesiastice.

Ratio est: Quia nullo jure eo beneficio, seu asylu sunt privati.

Resp. 10. Sicut excommunicatum non tolleratum tenetur vitare in cunctis, de quibus supra dictum est; ita, & suspensum in eo, in quo est suspensus. *Hinc* qui in officiis divinis, & actibus Ordini suo praepatis, eum non vitat, mortaliter peccat, si est demuniatus; secus non. Pater ex ista *suffraga supra dicta.*

QUERO IX. Quanam sunt communiores suspensiones a Jure.

XXII. Resp. Sunt sequentes. 1. Suspensio est ordinatus extra tempora, quæ Ecclesia prescrivit, vel sine legitima etate, aut sine titulo, vel sine diminutione, vel intermissione absque dispensatione non servatis, vel per salutem, vel in censura, vel post Matrimonium ratum. Item qui Ordinem Sacrum suscepit ab Episcopo alieno, vel à proprio in altera Diocesi. Hic omnes ab executione Ordinum sunt suspensi, nisi id fecissent absque dole, & si Ordine suscepto utantur, sunt irregularites. 2. Ordinatus scientia Simonio, excommunicato, suspenso, aut interdicto denuntiatis. 3. Ordinatus in irregularitate, cum quo solus Papa dispensat. 4. Suscipiens duos Ordines sacros eodem die. 5. Ordinatus aliquem invitum est suspensus per annum à celebratione Messe. 6. Ordinans aliquem sine beneficio, aut Patrimonio sufficiente vel titulo, per annum est suspensus à laicis. Ordinatus collatione, teneturque talem alere, si scienter ordinavit eum. 7. Ordinatus non subdatur (etiam solum ad r. Tonsuram) sine licentia proprii Episcopi per annum est suspensus a Pontificibus: ordinatus vero est suspensus ab Ordine, quantum Praelato placuerit. 8. Excommunicatus, suspensus, vel interdicens sine scriptura, & cause expressione, per mensum est suspensus ab ingressu Ecclesiæ. Excepitur Praelatus Regularis quadam suis. 9. Sacerdos sine licentia jungens aut benedicenti Sponsos alterius Parochie. 10. Religiosi admittentes formandas ad sua Monasteria sunt suspensi à Divinis, & inhabiles ad officia. 11. Religiosi apostolae recipientes Ordines in apostasias. 12. Religiosi admittentes ad Professionem ante completionem annum probationis. 13. Religiosi non utentes habitu, & vestitu modo sibi prescripto. 14. Qui in Concione populari, vel coetu virorum, ac mulierum dispatiant in alterutram partem de Conceptione B. V. suam sententiam argumentis firmando, oppositam refellendo. 15. Clerici in Sacris constituti notiori forniciari sunt suspensi, donec poneantur. Qui si adamant poneantur in Officio suo ministrant, sunt irregularares, per solum Papam dispensandi.

Hæc sunt communiores suspensiones; plures partim usitate, partim jam abrogatae videantur in aliis Auctoribus, praesertim in *Bindfeldio.*

CASUS TERTIUS.

Barnabas Presbyter ante legitimam etatem sacram Ordinem suscepit, de quo peccato postea confessus, & existimat sibi licitum esse, celebravit sacerdotium, & beneficium Ecclesiasticum obtinuit.

Quæritur: An sit suspensio & irregularis, deinceps beneficium renuntiare, & absolvit possit ab Episcopo?

Quatuor in hoc potissimum inquiruntur. Quorum primus est, an sit suspensio?

Resp. Quod si iste cum sciret etatis sua defecatum est dedita opera sacris his Ordinibus initiatus, ipso facto suspensionis peccatum incurrit. Per Extr. *Pii II. que incipit: Cum ex ractorum, Excommunicatio gladio est percussus, iuxta sententiam ab Episcopis ante Ordinem celebrationem promulgari so-*

lit in eos, qui à jure prohibiti, ad suspicendi aliquos Ordines accedere audent. *Cap. Immatuit, de eo qui furt. Defectus enim etatis irregulariter facit, cap. fin. de Temp. Ord. lib. 6.* Si vero bona fide suscepit, & quadam animi simplicitate existimat legitimam & completam attigitse etatem, est ordinatus, nec in excommunicationem, nec irregularitatem, aut suspensionem incidit.

Non quidem in irregularitatem, aut suspensionem, eo quod Pius II. in dicta Extrav. non fecit suspensionis censuram nisi in eos, qui dolose accedunt, ut patet ex illo verbo *Presumperit.*

Non item succumbit excommunicationi: maximè si diligenter adhibuit, quia certior redderetur de sua etate. *Tum: Quia non videtur peccasse tunc mortaliter, id quod exigitur ad incurrandam majorem excommunicationem.* *Tum: Quia verbum auctor, possum in Episcopis Excommunicatione, insinuat dominum, & malam fidem, quæ in isto non fuit.*

Secundum, quod queritur, est: Dato, quod sit suspensio, qui sciens etatis sua defecit ab Ordines suscipiendo se ingessit, num postea celebans irregularitatem aliquam contraverit?

Non licet jure communis suspensio exercenda aliquam peculiarem aliquius Ordinis, in irregularitatibus labitur; per cap. 1. de Sent. excom. lib. & cap. 1. de Re iud. eod. lib. Et ubique Innoc. Recepitus communiter. Et in dicta Extravag. *Pii II. Expressè habebat, quod si quis, qui ante legitimam etatem est ordinatus, hujusmodi suspensione durante, in eisdem Ordinibus ministriare presumperet, eo ipso irregularitate incurrat; Barnabas tamen celebrando, ut fuit, est ab irregularitate immunit; quia etiam temerarie se ad Ordines ingessit, postea tamen bona fide, & pura simplicitate, per confessio- nis pargato peccato, exercuit Ordinem, existimat id sibi esse licitum. Et ideo cum nec scienter, nec temerarie id fecerit, & ad hanc irregularitatem incurrandam requiratur, quod sciens, & audax celebret, ab irregularitate excusat.*

Terterum, quod petitur: Utrum salem astrinxendus sit ab beneficio resignandum, quod sit collatum est, cum carceret etate, & esset suspensio? Huic sufficit, dicendo: Quod si iste sciens aut scire debens, se suspensum, & excommunicatum, atque irregulariter, beneficium Ecclesiasticum accepit, lethali deliquerit, & titulus est nullus. *Cap. Cum inter. de Elec. cap. Pastoralis, & cap. Si celebret. de Cleric. excom. minister.* Et ideo astrinxendus est à Confessario, vel quidem renuntiare, vel habilitatem, ac dispensationem occulte à Summo Pontifice imprimere, faciendo expressam mentionem de intrusio- ne, in quam incidit accipiens scienter possessionem dicti beneficii. Vel certè est admonendus, ut habilitatem à Summo Pontifice obtineat ab beneficium habendum, & postea clam expostulet ab Ordinario, ut illud sibi de novo conferat.

Nec tenetur fructus omnes beneficij interim acceptos restituere, quia per illam transgressionem, quod factus fuerit ante vigesimum quintum annum Presbyter, suspenditur solum ab officio. Jam autem suspensione simpliciter ab officio, non censeatur esse à beneficio quodlibet ea, quæ dantur illi, qui non inter est Divinis Officiis, dummodo suspensio non sit tam diuturna, ut tacite vel expressè habeat vim privationis, ut referat Bonifacius in *Clem. Cupient.* Et ideo prefata Extrav. *Pii II.* non privat hos promotores ante etatem, & sic celebantes beneficio ipso facto; sed sit, quod ultra alias poenas in tales generaliter à jure inflictas, beneficium Ecclesiasticum, que obtinet, possunt iuri privari.

Utrum tamen: *Si Barnabas sic suspensus scienter, & temerarie celebret, patet Episcopus dispensare cum illo in irregularitate?* *Resp.* quod sic, auctoritate Episcopis concessa in *Concil. Trid. sess. 14. de Reform. c. 6.* ubi sic dicitur; *Liceat Episcopis in Irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex-*